

# БРАНИЧ

ЛИСТ ЗА ПРАВНЕ И ДРЖАВНЕ НАУКЕ

ОРГАН

УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА

У СРБИЈИ

Бр. 5.



У БЕОГРАДУ 10. НОВЕМБРА 1897.



У БЕОГРАДУ

ШТАМПАРИЈА СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА, ГОСПОДАР ЈОВАНОВА УЛИЦА БР. 63.

1897.

## КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

---

У децембру текуће године, излази из штампе моја нова књига

# РУКОВЕТ

ПРАВНИХ РАСПРАВИЦА И АДМИНИСТРАТИВНИХ ЧЛАНАКА

СА ДОДАТКОМ

ПРИНОСЦИ ИЗ ИСТОРИЈЕ СТАРОГ СРПСКОГ ПРАВА.

У овој књизи биће најмање 15 штампаних табака, обичне осемне. За претплатнике стаје 2 а за остале 3 динара или круне. Скупљачи, као знак захвале, добијају једанаесту књигу. Са претплатом треба да се јаве до 20. Децембра, а новце полагају кад приме књигу.

Пријатеље, који су ми помогли да измирим трошкове око штампања прве књиге „Историјски развој српске Задруге,“ молим за настојавање, да и ова књига нађе довољног одзива међу претплатницима. **Дужнике опомињем.**

Поједини претплатници из Београда могу се обратити и мени писменом порудбином. Молим уредништва наших и хрватских листова, да овај оглас прештампашу.

Београд.

Алекса С. Јовановић

КАСАЦИОНИ СУДИЈА

У  
Н  
И  
В  
Е  
Р  
С  
И  
Т  
Е  
Т

ИЗЛАЗИ

1. 10. и 20 сваког месеца.

Цена до краја године:

За Србију . . . . . 4 динара.  
За све друге земље. 5 фр. у зл.

# БРАНИЧ

УРЕДНИШТВО:

Дубровачка улица број 18.

РУКОПИСИ

ШАЉУ СЕ УРЕДНИШТВУ.

ЛИСТ ЗА ПРАВНЕ И ДРЖАВНЕ НАУКЕ

ОРГАН УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА У СРБИЈИ

ГОДИНА IV.

БЕОГРАД 10. НОВЕМБРА 1897.

БРОЈ Б.

## ЗАШТИТА ДРЖАВИНЕ СТВАРИ

ПИСМЕ

Андра Борџевић

МИНИСТАР ПРОСВЕТЕ И ЦРКВЕНИХ ПОСЛОВА.

(Свршетак)

**42. — Француска.** — У француском законодавству, наиме по члану 6. закона од 25. Маја 1838. о надлежности средских судија (*sur les justices des juges de paix*) постоје три тужбе за заштиту државине и то само *непокретних* ствари и права везаних за непокретности (*des droits réels immobiliers*) као што су личне и стварне службености. Државинских тужаба за заштиту државине покретних ствари нема у овом законодавству зато, што оно не разликује државину од својине код покретних ствари, а управо на тој се разлици и оснива теорија државинских тужаба. По члану 2279. француског грађанског законика, који гласи: *En fait de meubles possession vaut titre*, савесна државина покретне ствари заснива одмах и својину, па с тога ово наређење спречава и самом сопственику, да своје покретне ствари, које су изишле из његове државине, а нису му ни украдене ни изгубљене, тражи као своје средством власничке тужбе (*revindicatio*). А где је искључена власничка тужба, ту је тим пре још искључена и државинска тужба.

Те три државинске тужбе јесу ове: 1. *la complainte* тј. тужба због сметања државине; 2. *la dénonciation de nouvel oeuvre* тј. тужба за обуставу отпочетих грађевинских радова, и 3. *la réintégration* тј. тужба за повраћај самовласно одузете државине. Да их укратко, сваку посебице, разгледамо.

**43. — I. Тужба због сметања (узнемиравања) државине.<sup>1)</sup>** — Ову тужбу може по-

дићи сваки, ко је узнемирен у државини какве непокретне ствари или уживању каквог стварног права на каквој туђој непокретној ствари, те од суда помоћи тражи, наиме да престане даље узнемиравање те државине или уживања права и да му се извршеним узнемиравањем причињена и доказана штета накнади од стране туженог узнемириоца. А да се ова тужба може подићи, потребно је, да се стеку ове погодбе (рекензити):

- 1., да узнемирена државина има све оне карактере, које тражи чл. 2229.<sup>2)</sup> грађ. зак. и чл. 23.<sup>3)</sup> грађанског поступка.
- 2., да је она трајала најмање годину дана (*la possession annale*), в. чл. 23. поступка грађанског;
- 3., да је ова тужба суду предата пре него што је протекла година дана рачунајући од дана, ког је дело узнемирења извршено, в. чл. 23. ист. поступка; и
- 4., да се узнемирење државине састоји у таквом материјалном факту или таквом правном акту који, било директно било индиректно и у путу консеквенције, саставља или у себи садржи такво потраживање (претензију), које је противно туђој државини.<sup>4)</sup>

менемо, да се она сасвим јасно јавља у XI. и XIII. веку у *Établissements de St. Louis*, у *Coutumes de Beauvoisis* од *Beaumont noir a*, и у *Les assises de Jérusalem*. Она се даље помиње у чл. 96. *Coutume de Paris*, у чл. 1-ом гл. XVIII *Ordonance* од 1867.

<sup>2)</sup> Тај члан овако гласи: „*Pour pouvoir prescrire il faut une possession continue et non interrompue, paisible publique, non équivoque et à titre de propriétaire*“.

<sup>3)</sup> А овај члан гласи овако: „*Les actions possessoires ne seront recevables qu'autant qu'elles auront été formées, dans l'année du trouble, par ceux qui, depuis une année au moins, étaient en possession paisibles par eux ou les leurs, à titre non précaire*“. А *titre non précaire* значи: да државина није стечена *pec vi*, *pec clam*, *pec precario*, тј. ни силом, ни потајно, ни преварним узетом.

<sup>4)</sup> В. *Aubry et Rau*, *Cours de droit civil français*, t. II. §. 187. стр. 153.

<sup>1)</sup> Историјско порекло ове тужбе је предмет живе препирке међу писцима француским. Биће довољно да овде само то спо-



2378

44. — Туженик се може бранити овим приговорима (exceptions): да тужби овој нема места зато, што се тиче такве ствари или таквог права, које не може бити предмет државинске тужбе; да тужилац није овлашћен да тужбу подигне; да је протекла година дана од кад је извршено дело, које се као узнемиравање државине означава, да је већ поведен спор о својини или о праву, да је тужба ненадлежном судији поднета, почем се спорна непокретност не налази у подручју тога судије, итд.

45. — Судија ће, саобразно правилу *actore non probante, reus absolvitur*, одбити тужиоца, ако не докаже, да му је државина трајала бар годину дана и да се дело узнемиравања може урачунати туженику. Ако пак и туженик докаже, да је вршио државинске радње, такође бар за последњу годину дана (нпр. тужитељ је секао дрва, а туженик косио траву у каквом забрану) онда ће одржати обојицу у дотичним државинама. Ако судија не узмогне ни државинским фактима, које су странке доказале, ни по изнетим исправама и приликама данога случаја, одредити којег је парничара државина јаснија, он ће тад обојицу одржати у заједничкој државини, а може их упутити на петиторну парницу, а спорну ствар под секвестар ставити или је једном парничару поверити на чување с тим, да на случај губитка спора мора положити рачун прихода њених. Судија може досудити и накнаду штете, која је узнемиравањем држаоцу причињена, као и наложити туженику, да поруши све радове, којима је назвао узнемиравање држаоца и да успостави пређашње стање, све једно, да ли су ти радови сасвим свршени или нису, па и онда, кад су они извршени на земљишту самог туженика. Та околност, што порушење таквих радова може и административна власт наредити, ништа судији не смета, да и он то нареди, само кад су они у приватном интересу извршени.

46. — 2. Тужба ради обуставе грађевинских радова (*la dénonciation de nouvel oeuvre*). — Овом се тражи од суда, да нареди обуставу таквих радова грађевинских, који, истина, сад још, док су у току, не узнемиравају тужитељеву државину, но који би, довршени, могли евентуално бити узрок сметању државине.

47. — И за подизање ове тужбе тражи се, да се стеку четири услова. Први су три они пети, који се траже и код оне прве тужбе (*la complainte*). А то су: 1., да тужитељева државина има све оне особине, које траже чл. 2229. грађ. законика и чл. 23. грађ. суд. поступка, 2., да је она трајала најмање годину дана до

дана предаје ове тужбе суду, (дакле да тужитељ има већ *la saisine possessoire*) и 3., да је тужитељ ову тужбу суду поднео у *течају године дана*, рачунајући од дана ког су отпочети ти грађевински радови, којих се обустава тражи. А сва се разлика између ове и оне прве тужбе своди на ово: 4., што она прва тужба претпоставља садање узнемиравање (*le trouble actuel*) тужитељеве државине, док ова претпоставља, да су само отпочети такви радови грађевински на *земљишту туженика*, који истина сад још не узнемиравају тужитељеву државину, али су ти радови такви, да би по довршетку евентуално могли бити узрок таквом узнемиравању (*le trouble éventuel*). Јер ако су такви радови већ свршени, или се предузимљу на *земљишту тужитељевом*, те сад сметају државини тужитељевој, онда има места не овој, већ оној првој тужби.

Због сличности ове тужбе с оном првом, коју међу њима чине они први три услови (реквизити), и постоји жива препирка међу француским писцима о томе: да ли су ове две тужбе, сасвим различне, или је само једна иста тужба с два разна назива, за два засебна случаја. Међутим опште је мишљење: да се ова тужба, и ако су јој и идеја и име позајмљени из оне установе Римског Права, која је позната под именом *operis novi nuntiatio*, није била у Римском Праву ни права тужба (*actio*) ни интердикт који је правој тужби или реституторном интердикту претходно, као што се то види из дотичних места у изворима Римског Права.<sup>1)</sup> Даље се и то опште признаје: да је ова денунцијација нове грађевине у старом француском праву, у почетку, очувала тај карактер *вансудског* акта; али да је у 16. веку прерађена и исподобљена оној првој тужби. Но и ако тако прерађена није била ушла у садањи француски законик о грађанском судском поступку са засебним називом, као год ни она прва тужба, Касациони је Суд, практиком својом до 1830. године јасно разликовао ову тужбу од оне прве и фактима, позајмљеним из Римског Права, сасвим је оживео. И под утицајем те праксе Касац. Суда, француски је законодавац од 1838. године, а у реченом закону о надлежности средњих судија, сасвим јасно и разговетно ову тужбу одвојио као засебну и различну од оне прве. Стога многи а веома чувени француски правници подржавају основано мишљење: да је ово засебна тужба и различна од оне прве.

47. — Услед ове тужбе, судија је овлашћен, да у пресуди својој туженику нареди: да обу-

<sup>1)</sup> В. Bonfils, Procédure civile, II. стр. 165. Бр. 337. где наводи: Dig. I. XXXIX, tit. 1; Cod. I. VIII. tit. 17.

стави даље извршивање дотичних грађевинских радова, док се петиторни спор између њега и тужитеља не реши. А да ли му може наредити и да већ извршене радове поруши? То је спорно.<sup>1)</sup>

**48. — 3. Тужба за повраћај насилно одузете државине или придржине какве непокретне ствари (la réitégrande).** — Ова тужба, којој је порекло сполијска тужба (remedium spoli) у Канонском Праву, даје се држаоцу какве непокретне ствари или придржнику (детентору) њеном, као уживаоцу каквог стварног права који је насилно лишен те државине или придржине, те да може помоћу суда повратити исту државину или придржину, а по оној максими Канонског Права spoliatus ante omnia restituendus.

Сви се француски писци слажу у томе: да је и ова тужба државинска, јер и она истиче као предмет судске расправе, само питање о државини, остављајући сасвим на страну питање о праву својине или дотичног стварног права, које има да се реши у засебном петиторном спору. Али се они не слажу међу собом у томе: да ли је ово засебна тужба, различна од оне прве (la complainte). Стална судска практика, пак, увек је разликовала ову од оне тужбе, а сасвим јасно их разликује једну од друге и онај напред поменути закон од 1838. године.

**49. —** За примање ове тужбе потребни су ови услови:

1., тужитељ је дужан да докаже, да је у моменту насиља, имао *мирну* и *јавну* државину спорне ствари, но с тим, да је и он није насилним путем прибавио. Остале особине, које за државину траже чл. 2229. грађ. зак. и чл. 23. грађ. суд. поступка, нису овде потребне, нарочито пак није потребно, да је тужитељева државина трајала најмање годину дана до дана извршеног насиља (анална државина), као што се ово тражи код оне прве тужбе.

2., да је тужитељ лишен државине (deposédé), а не само узнемирен у истој (troublé), и да је то резултат каквог насилног дела извршеног на лицу или ствари, (нпр. отмица ствари, порушен зид, покварен олук водовода, пооран пут службености итд.).

3., да је тужба поднета суду у течају године дана рачунајући од дана, ког је извршено дело насиља; иначе, извршилац насиља, који је пуштен да спорну ствар држи годину дана, постао би анални држалац, па као такав могао би одбити ову тужбу. И

4., да је тужитељ био фактички држалац самовласно одузете му ствари у моменту извр-

шења самовлашћа. Овде је, дакле, довољна само *садања* државина (la possession actuelle), а не тражи се и да је она анална.

**50. —** Као што се из побројаних услова за подизање ове тужбе види: ова се тужба разликује од оне прве у квалификацији државине за коју се заштита тражи. Она прва тужба претпоставља аналну државину са свим оним особинама, које набрајају чл. 2229. и 23. поменутих законика; а овде се све те особине не траже. И управо у овоме и лежи све тежиште контроверса о разлици ових двеју тужаба, јер има писаца, који и овде траже све оне особине за државину, које се траже и код оне прве тужбе, и наравно, кад би то тако било, нестало би разлике измеђ тих двеју тужаба. Но, као што напред рекосмо, практика судска стално и непоколебљиво одржава изложену разлику између ове и оне прве тужбе. „Но баш и кад не би те разлике међу њима било — вели један француски писац<sup>1)</sup> — ваљало би је створити, јер је ова тужба веома корисна. Користи, пак, које она представља јесу: она осигурава придржника, који нема једногодишњу (аналну) државину, од насртаја од стране трећега, који нема никаквог права на ствар; она ослобођава аналног држаоца, који је из државине истиенут, да ради повраћаја ствари, доказује, да му је државина трајала најмање годину дана, а тад доказ није увек лако прибавити; она спречава свакоме да насилним путем прибавља себи згоднији положај од онога, који је пре тога имао. Јер, ако би извршилац насиља хтео да задобије државину, на коју држи да има права, он би био дужан да подигне ону прву тужбу (la complainte) и да поднесе доказ, да му је државина анална. Не треба му, дакле, допустити, да се он насилним путем од тог доказивања ослобођава и претура терет доказивања на противника му. Кад ове тужбе, као засебне, не би било, сваки би покушај и сваки напад био допуштен против простог придржника какве непокретности, који би се, пак, са своје стране старао да насилно одузету му придржину поврати. Ова тужба чува, дакле, јавни мир и освештава начело: да нико не треба да је сâм себи судија. У сваком цивилизованом друштву, извршилац каквог насиља треба да накнади штету, коју је извршеним делом причинио; а сасвим природна репарација насилног истискивања придржника састоји се у повраћају ранијег му положаја. Ова тужба служи дакле, као средство да се, у материји државине очува поштовање најосновнијих правних правила.“

<sup>1)</sup> B. Aubry et Rau, Cours de droit civil français, II. t. §. 188.

<sup>1)</sup> Bonfils, Procéd. civ. бр. 343. стр. 167.

51. — Судија је надлежан да по овој тужби нареди не само повраћање спорне ствари и успостављање ствари у пређашње стање, него и да тужитељу досуди накнаду доказане штете. Дејства су пресуде, било да се овом тужбом успело или није, само *привремена*, те с тога може губитник спора накнадно подићи и ону прву тужбу против добитника истог спора, само ако има оних захтева или услова, који се за подизање те прве тужбе (*la complainte*) траже.<sup>1)</sup>

52. — Посебна правила о пресуђивању државинских спорова изложена су у првој књизи законика о грађанском судском поступку, у којој се излаже поступак средских судија. А та су наређења ова:

Чл. 23. Државинске тужбе примаће се само тако, ако су их, у течају године узнемирења подигли они, који су, одпре најмање годину дана, имали мирну државину или они сами или посредством њихових, а без икакве мање.

Чл. 24. Ако се државина или узнемирење пориче, па буде наређено испитивање сведока, ови се не ће испитивати о самом праву.

Чл. 25. Питање о државини и питање о самом праву не ће се никад спајати.

Чл. 26. Туживоцу, који је покретао петиторну тужбу, не ће се више примити државинска тужба.

Чл. 27. Туженик у државинском спору не ће моћи покренути петиторни спор док се државински спор не сврши; а ако је овај спор изгубио, док год потпуно не задовољи све осуде против њега изречене. Ако пак добитник спора одлаже тражење извршења тих осуда, судија, који је надлежан за петиторни спор, може за тражење тога извршења одредити неки рок, после кога може се петиторна тужба примити.

53. — Противу пресуде средског судије може се изјавити незадовољство првостепеном суду (чл. 6. поменутог закона од 1838. године).

54. — **Саксонска.** И саксонски грађански законик допушта државинске тужбе. Тако

1. *Тужбу због узнемиравања државине* даје §. 205: „Ко је у државини фактички узнемирен, може против онога, ко га је узнемирио, подићи тужбу ради заштите државине, ради припрењавања казном за даље узнемиравање и ради накнаде причињене штете.“ А по §. 207: „Туженик се против тужбе због узнемиравања државине може бранити приговором, да је тужитељева државина према њему манљива, и осуду тужитеља у том истом правном спору тражити.“ — А

2. *Тужбу ради повраћаја насилно одузете државине* даје §. 206. „Сваки може онога, чија

је државина према њему манљива, тужити ради успостављања државине и накнаде причињене штете. Ово право важи и спрам трећег држаоца, који је при задобијању државине, знао да му је претходник био манљив држалац.“ А по §. 209. ову тужбу може подићи и *придржаник*.

По §-у 208. обе тужбе припадају *држаоцу права*.

По §-у 210. државинске тужбе *застаревају за годину дана*. Ако се пак тужени богати узнемиравањем или одузимањем државине, онда *застаревају за три године*.

Приговор, да је противникова државина манљива, *застарева за годину дана*, рачунајући од дана, којег би се могла тужба суду дати.

55. — **Црна Гора.** — И Општи Имовински Законик ове државе заштићује „*држину, каква год она била, само ако није самовољом добивена*“ (чл. 18.) и ради те заштите даје ове тужбе:

1. *Тужбу због сметања државине.* „*Ко ме је год држина самовољно смета, суд ће, чим замољен буде, прискочити му у помоћ и свако даље сметање забранити*“ (чл. 19.). И

2. *Тужбу због самовласног лишења државине.* „*Ако ли је молилац већ лишен држине, суд ће наредити да му се одмах поврати, ако се не докаже, да је он сам противној страни ствар отео (vi) или иначе самовољно узео или код себе задржао*“ (чл. 19.). Туженик се може, дакле, бранити са *exceptio vitiosae possessionis ab adversario*.

56. — И једна и друга тужба *застарева за три месеца*. „*Молба, којом се тражи заштита или повраћај држине, треба да се у суд даде најдаље за три месеца, од како је држина сметана или отета била*“ (чл. 21.).

57. — Да се пак, и по овом законик, разликује питање о државини, као предмету државинског спора, од питања о самом праву, као предмету петиторног спора, види се сасвим јасно и разветно из овог наређења чл. 821.: „*Питање о држини ствари, посве је различит посао, од питања о властини или о другом праву у ствари. У парницама чисто држинским не иде се на то, да се разабере темељ самога права, т. ј. да се одлучи на пр. чија ја ствар, него само на то, да судија изрече, чије је исцање просте држине темељитије, те да му је присуди и обезбиједи. Развићање самога права може бити позније, посве особито, разумије се, обичним судским поступком.*“

58. — О посебном *држинском поступку* за извићање и пресуђивање државинских спорова постоје ова два наређења:

Чл. 20: „*У парницама о сметању држине (чл. 821.), суд поступи и одлучује на брзу руку,*

1) Aubry et Rau, Cours de dr. civ. t. II. §. 189. in fine.

а и одлуке се таке извршују, као наредбе, што је год могуће скорије (чл. 822.). И

Чл. 822: „Одлуке суда у замршенијим парницама држине могу бити и *привремене*, на пр. кад се не би могло одмах разазнати којег су парничари разлози претежнији. тад се нема куд, него оставити *привремену држину* ономе који у тај час ствар држи, док се поближе посао не развиди и спор коначно не ријеши.“

### Да ли два основа подозрења један из §. 123. а други из §. 121. или §. 122. крив. пост. чине потпун саставни доказ?

Да наведемо један конкретан случај:

Државни тужилац код шабачког Првостепеног Суда тражио је, да се оптужени Павле казни по §. 177. крив. зак., што је 15. Јула 1894. ударио о земљу Ивана, сина Радног, дечка од непуних 13 година, пребио му десну руку и тиме му, по лекарској увери, нанео тешку повреду тела.

По свршеном претресу, Суд је утврђујући, да заиста стоји дело, за које државни тужилац тужи, нашао: да против оптуженог Павла нема непосредних доказа, да је извршилац, већ да против њега стоје само ова два основа подозрења:

1). Исказ заклетог способног сведога Живане, која је потврдила, да је била присутна, кад је Павле тукао Ивана.

Овај је основ из тач. 2. §. 123. крив. пост. поткрепљен и сведошвом сведога Лепосаве, која је такође очевидац, али у времену, кад се дело догодило није имала пуних 16 година, те зато њен исказ са сведошвом Живане, не може да буде потпун доказ по §. 229. крив. пост., јер су овакви сведоци према тач. 4. §. 114. крив. постања сумњиве природе. И

2). Казивање приватног тужиоца Раде, оца повређеног Ивана, који се заклео, да је видео, кад је Павле треснуо Ивана о земљу и руку му пребио. Ова његова представка потпомогнута је и сведошвом повређеног малолетног Ивана, која се у свему слаже са околностима добијеним из ислеђења дела. Ово је основ из тач. 5. §. 121. крив. пост.

Шабачки Првостепени Суд узео је: да ова два основа по §. 238. крив. пост. нису довољни да саставе потпун правни доказ против оптуженог Павла, па како ништа друго није имало, што би га теретило, то је пресудом својом од 4. Јуна 1897. Бр. 12.061, а по основу §. 242. крив. пост. ослободио Павла из недостатка довољних доказа.

По жалби државног тужиоца, ову пресуду одобрио је и Касациони Суд у првом одељењу решењем од 9. Августа 1897. под Бр. 5215.

Из излагања овог конкретног примера, претпостављајући да су оба изнета основа потпуно утврђена, зашта мислим, нема разлога противно узимати, добили смо негативан одговор на постављено питање, т. ј. два основа подозрења један из §. 123. а други из §. 121. или §. 122. крив. пост. — јер су основи из ова два законска прописа по доказној вредности изједначени — не могу састављати потпун правни доказ против оптуженог, кога терете.

Да би о овој одлуци дали наше мишљење, претходно ћемо да обратимо пажњу на видну разлику, која постоји између основа подозрења, који се примера ради, како наш законодавац вели, наводе у §§. 121. до 123. крив. пост. и околности, које су обележене у тач. 1. и 2. под б. §. 238. или у другом одељку §. 125. крив. пост.

Јасно је: да основи подозрења, побројани у пом. три параграфа, стоје у тешњој вези са кривичним делом и учиниоцем његовим, него ли околности, тако да се из њих, судећи по природним законима и у смислу друштвеном животу, или како се у §. 118. крив. пост. вели: „судећи беспристрасно“, може са више вероватности узети, да је оптужено лице учинило дело, које му се на терет ставља или у њему учествовало, него што се то може изводити по околностима наведеним у другом одељку §. 125. или тач. 1. и 2. под б. §. 238. крив. пост. Основи подозрења дакле садрже у себи више доказа против лица, кога терете, него ли означене околности, те се отуда по њима може поузданије закључити, да је то лице, против кога војују, учинило дело, него ли што се то може чинити по околностима.

Ова се разлика најбоље може видети из наведеног §. 125. крив. пост. У њему је изложено правило: да је довољан само један основ подозрења од наведених у §§. 121.—124., па да се против кога може кривично ислеђење предузети, а међу тим треба да се стекне више околности, или више удаљенијих основа подозрења, како их законодавац назива, означених у другом одељку §. 125. или §. 238. па да се кривична истрага над ким отвори, претпостављајући, да се све те околности једна с другом слажу и једна другу допуњују.

Исто је тако несумњиво, да се и основи подозрења, побројани у §§. 121., 122. и 123. у погледу садржаја доказа у себи разликују један од другог. Деле се у двоје: на основе из §§. 121. и 122. који имају подједнаку доказну вредност, што се види из тач. б. §. 238., и „непотпуне начине доказа“ из §. 123. којима се највећа доказна важност поклања, јер обележавају тешњу узрочну везу између дела и учиниоца или саучасника, против кога војују.

Сад да пођемо даље.

У §. 238. крив. пост. између осталог стоји: да се саставни доказ добија и тада, када се против оптуженог

женог пађе који од непотпуних начина доказа из §. 123. а уз то још:

1), ако се или докаже, да не стоји оно, што би оптужени против основа подозрења наводио, дакле ако је одговор његов лажан, или

2), ако се независно од наведених основа подозрења (?) ислеђењем или на претресу докаже, да је оптужени такво лице, за које се, по његовом начину живота, његовим одношајима, по његовој нарави или склоности сличним делима, лако може држати, да је такво дело учинио.

Из овог се види: да је за потпун саставни доказ довољан један основ подозрења из §. 123. и једна околност: било да се оптужени ухвати у лажи или да је рђавог владања, које су околности наведене и у §. 125. крив. пост.

Кад то стоји, а и она разлика између основа подозрења и околности, коју смо навели, онда је наш одговор на постављено питање противан закључку изведеном из описаног конкретног случаја, т. ј. један основ подозрења из §. 123. и један из §. 121. или 122. састављају потпун правни доказ. Кад се саставни доказ добија из једног основа из §. 123. и једне околности, онда у толико пре треба узети да ће потпун доказ бити, када место те околности стоји који од основа из §. 121. или 122., пошто се по показаној разлици између основа подозрења и околности, може боље закључити беспристрасно судећи, да је оптужени неко дело учинио или у њему учествовао, кад против њега место околности, која садржи у себи мање доказа, војује основ подозрења, који стоји у тешњој вези са самим кривичним делом, а и учиниоцем његовим. Управо тим самим, што је законодавац признао, да у једном основу из §. 123. са једном околношћу из §. 238. или §. 125. крив. пост. лежи потпун доказ, прећутно је признао, да ће у толико пре бити јачи и убедљивији доказ против оног, кога место те околности терети који основ подозрења. Зар нпр. да буде довољан доказ против оног оптуженог за крађу, кога терети један способан сведок очевидац (тач. 2. §. 123.) и ако се ухвати у лажи (тач. б. под 1. §. 238.), а да не буде довољан доказ против оног, за кога један такође способан сведок каже, да је видео, кад је он однео ствари, означавајући их и појединце (тач. 2. §. 123.), па се у његовом притежању нађу баш те ствари (тач. 8. §. 121.)? Свакако би било неприродно и нелогично применити на овај случај онакво правило, које нам даје наведени конкретни случај направљен и нашим највећим Судом.

На завршетку ове кратке речи додаћемо, да овакво тумачење §. 238., као што ми заступамо, није аналого и као такво противно §. 2. крив. зак. већ је логичко, из ког се дескриптивним путем долази до изложеног закључка.

Драг. Н. Солдатовић  
судија.

## Клѣтва као правни обичај за изналагање злочинца.

Познато је, колику велику важност даје клѣтви народно предање, у причама, песмама, бајкама и другим народним умотворинама.

По једном правном обичају, који се очувао до наших дана у селу Берчиновцу, срезу загавском, клѣтва служи и као средство за изналагање злочинца у кривичном делу паљевине, и начин доказивања невиности, у случају, кад се не зна учинилац овог злочина. Како се врши овај обичај, и пита се њиме хоће најбоље ће се видети из овога случаја који овде бележимо по званичним актима ислеђења о једној паљевини у поменутом селу. Појединости о овоме обичају, које бележимо, сазнали смо од присутних поротника, који су судили с нама ово дело, и од других мештана поменутог села, који су нас уверили, да овај обичај постоји и да се врши у свему онако, како то овде бележимо.

Држећи, да у овоме обичају има података за познавање правног живота народног и његових особина, саопштавамо случај, у коме је исти извршен.

Неком Богосаву Н. у поменутом селу, упаљена је плевна једне ноћи, у Новембру 1891. године. Оштећени није знао ко је то учинио, нити је сумњао на кога. Сутра дан, по учињеној паљевини, искупе се сељани код суднице, и по захтеву оштећеног и позиву месног кмета, по старом обичају пођу у клѣтву, да куну злочинца, који је извршио ову паљевину, а тиме, уједно, сваки за се да докаже своју невиност.

Држи се, да онај, који је учинио ово злочинство, неће се смети клети, т. ј. да ће се убојати клѣтве, и тако приморати, да призна кривицу и да се покаје. Тај обичај извршен је овако: са запаљеним, воштаним свећама, окренутим к земљи, оду сви на место, где је запаљена плевна оштећеног, и ту бацају сваки по један камен на горевину, кунући злочинца: „проклет да си је, ко то учини; да не има ништа живо, ни од порода, ни стоке, ни он, ни ико његов.“ Том приликом износи се јело и пиће, као што је већ обичај при скуповима.

Један од сакупљених сељана, неки С. који је доцније био оптужен за ово дело, примети кмету: „бре Павле, кад сам ја био кмет, чини ми се: да није било у закону да се село куне.“ Због ових речи падне сумња на њега, да је он запалио ову плевну, и у тужби оштећеног и полиц. власти, којом је спроведен суду, поред другог основа подозрења, противу С.-а, био је наведен и тај: што је ово говорио.



Пресудом поротног суда С. је ослобођен као некрив.

Исто се овако поступа и у случајевима, кад се коме што украде, а не зна се злочинац, с том разликом, што тада излазе на међу села, и ту бацају сваки по један камен, кунући злочинца, као и у првом случају.

Како смо поуздано сазнали, овај је обичај био у поменутом селу и за време Турака, — а да ли постоји још где год, и од када датира, нисмо могли сазнати. Вредно би било испитати, да ли још где год, т. ј. још у ком крају, постоји овај обичај; нарочито, је ли био још у коме времену, осим казаног, — за време Турака, како би се могло оценити, да ли је ово и овакво доказно средство постојало у старом српском праву. Није ли, управо овај обичај, остатак из системе правних доказа у кривичним делима, у старом нашем праву. — као што су: судбина или божији суд, познат у народу под именом: Мазија;<sup>1)</sup> по том друге врсте докази: правдање с водом, душевници, сок, катао, рука, опште кривичне јемство и друге установе, које су већ проучене и испитане у студијама правних историчара, на историји старог српског права.<sup>2)</sup> Од таквог испитивања зависиће, хоће ли се моћи увретити и ово доказно средство т. ј. овај и овакав обичај, у ред поменутих доказа у старом нашем праву, о каквом доказу, као што је познато, нема ни помена у данашњем нашем кривичном поступку.

Зајечар.

Мил. М. Станојевић  
Судија

## СУДСКЕ ЗАБЛУДЕ.

Правницима је познато, колико је невиних жртава до сада било у хроници правосуђа услед судских заблуда. Данас се не само правници, него скоро цео интелигентан свет занима вестима, којима је смер, да се на основу прибављеног материјала, обнови парница против француског капетана Драјфуса, за кога ће се, ако сви изгледи не варају, моћи доказати, да је невино осуђен. —

1) Г. А. Јовановић: „Историјски развитак српске задруге.“ Београд 1896. В. чланак: „Ред парничења и бесплатно суђење у старој српској држави.“ Стр. 156. у „Приносцима за историју срп. права.“

2) Палацки: „Душанов законик.“ У преводу од Др. Ј. Шарка „Гласник друштва српске словесности.“ II. књ. 1849. „Законик Стефана Душана цара српског.“ Издао и објаснио Ст. Новаковић. 1870. „Систем доказа у нашем законодавству“ у „Теорији суд. доказа“ од П. Ј. Савића. 1886; горе поменути књигу г. Јовановића и др. у којима су проучене горе побројане установе и њихова значења.

Поред ове ствари, јавно мишљење у Француској у последње доба много се занима неправичним осудама и судским заблудама, које су обратиле пажњу правничког света на потребу реформе судства, „magistrature“. Те пресуде и те судске заблуде, дају се, не правдати, него само објаснити застарелим судским поступком, који у Француској постоји и за који је крајње време да се измени у сувременом духу.

Случај о коме се сада веома много говори, тиче се лекара Лапорт-а. Болесница, којој је он при порођају асистирао, умрла је. Ствар је дошла до знања судског и истражни судија одмах је притворио младога лекара, и тај је притвор трајао неколико месеци. Међутим јавно мишљење обрати се у његову корист. Увидело се, да је невин. На претресу највећи ауторитети медицинског факултета исказаше у корист оптуженога. Најчувенији париски акушери увераваше пред судом, да у датом случају не би другачије поступили, него што је радио Д-р. Лапорт. Но које из опозиције против медицинског факултета, које из намере да не дезавуише истражног судију, који је Д-р. Лапорта већ у напред као кривца сматрао, — суд осуди оптуженог на три месеца затвора. Јавно мишљење било је просто упрепашћено овом пресудом. Највиђенији умерени, конзервативни листови отворено су изјавили своје негодовање о овоме спору, али нису били у стању, да ствар измену.

На кратко време после тога обелоданиле су се све судске заблуде, које је изазвао Јосиф Ваше (Vacher). То је сулудасти скитница, који је неколико година тумарао по Француској, и куд је год стигао, он је убијао пастире и пастирке. Број доказаних му злочина прелази за сада 20. Због убиства, које је он извршио, оптужени и осуђени су толики невини. Познат је само један једити случај, да су се судије одсудно противили оптужби једног окривљеника, који је по њиховом мишљењу био невин. Иначе су истражне судије врло лакомо поступали и толики су невини месецима лежали у истражном затвору, док је убица без сваке препреке од полиције и судова, вршио даље своја грозна крвна дела. Овим фактима, која не представљају у најлепшој боји стање правосуђа, придружује се и случај Делма. Човек неки тога имена стављен је у притвор у место некога пробисвета, кога судови одавно траже, а који се зове Далма. Истражни судија није приметио, да се притворени зове Делма а не Далма. Па ипак је притворени имао муке, док је своју невиност доказао.

На послетку обелоданила се ово дана још једна страшна судска заблуда. Два млада радника, Жане и Леже, осуђени су на 20 година робије и одведени су у Нову Каледонију, што су, како се тврдило, словали једну девојку од 14 година. Међутим се после доказало, да је девојка, чија је сведочба изазвала осуду оба радника, била хистерична лажљивица, као и да је њен отац, који је ону двојицу денунцирао, као да еу

његовом детету част одузели, суров човек, до крајности покварен, који од више година стоји у забрањеним односима са својом ћерком. Сада је и девојка признала, да је она два раденика нису силовали и да је она судове обманула. Парница ће се опет обновити, а оба осуђеника већ се враћају у Француску. Све је то пронађено услед неуморног пожртвовања матере Жанетове. Не правосуђе, него ова сирота жена, једна праћа из Анџера, годинама је истраживала доказе за невиност свога сина и свога зета. Заиста је дирљиво читати извештаје, шта је ова сирота жена, у њеном материнском болу трпела и чинила, са каквим је јунаштвом и издржљивошћу своје циљу тежила. Ова жена из народа изгледа као некаква идеална појава, а правосуђе претрпело је у овој ствари опет један тежак удар.

Кад се све то види, лако се појми, за што сиромашан народ мрзи судије, нарочито кад се има у виду, да се према сиротињи врло често површно и лакоумно поступа. Док на против кад су у питању финансијске варалице или политички кривци, истрага према њима нема краја, тако да се често цела кривична истрага заборави и да се врше сви могући обзир. С тога мрзи сиротиња у Француској на судије и зато је Равашол бацно своје бомбе у судијске куће. Главни је узрок овој појави како у антиквираниом кривичном поступку, тако и у начину, којим се судије именују. Протекција и политична клика играју при томе значајну улогу. Само кад ово престане, биће боље и неће се дешавати овакве непојмљиве судске заблуде. А догле важиће још изрека чувеног правника Дипен-а, који рече: „Кад би ме окривили, да сам украо звона са Нотрдамске цркве, ја се не би позивао на своју невиност, него би пре свега бегло.“

## ИЗ СУДНИЦЕ

### VIII.

**Рок за предају роч. позива парничним странама не може бити краћи од осам дана.**

(Одлука опште седнице Касационог Суда).

У спору Р. из Беча против В. из Пожаревца, због дуга, пожаревачки Првост. Суд одреди рочиште на дан 11. Марта ове год. Тужени прими позив за рочиште 5. Марта, дакле на шест дана пре рочишта, зато јави Суду, да му је позив неблаговремено предат и затражи друго рочиште.

Суд, сматрајући да је туженоме благовремено позив предат, донесе пресуду о главној ствари.

По жалби туженога Касациони Суд примедбама свога II. одељења од 18. Септембра 1897. Бр. 4657. поништи пресуду пожарев. Суда из разлога: „Суд је погрешно, што је овај спор пресудио, кад позив за рочиште тужени није благовремено примио. Кад је

тужени по гласу рецеписа позив примио 5. Марта, а рочиште било после шест дана — 11. Марта, а по §. 116. грађ. суд. пост. рок не може бити краћи од осам дана, онда је Суд противно §. 137. тач. 4. грађ. суд. пост. пресуду изрекао, кад је тужени друго рочиште тражио.“

Пожаревачки Првостепени Суд даде своје против разлоге:

Суд сматра, да се §. 116. грађ. суд. пост. не може довести у везу са тач. 4. §. 137. грађ. суд. пост. за то, што је суд приликом одређивања рочишта упућен на §. 124. грађ. суд. пост. пошто се рочишним позивом парничарима не даје никакав рок за извршење каквог посла са последицама везаним за исти предстанак Суду, при чему Суд има да води бригу једино о томе: да ли ће парничар од пријема позива до рочишта имати толико времена, да може доћи Суду, у чему се и састоји она благовременост,“ о којој говори тач. 4. §. 137. грађ. суд. пост.

Да се овај законски проше има овако разумети, Суд се поред свог разумевања позива и на ранију одлуку опште седнице Касационог Суда, изнету у збирци г. Ст. Максимовића књ. II. стр. 151.

Но Касациони Суд у својој општој седници од од 4. Октобра 1897. под Бр. 6609. одржи у сили примедбе свога одељења а одбаци противразлоге пожаревачког Првост. Суда.

Саопштио  
Драгић Павловић.

### IX.

**За кривице из §. 166. крив. зак.<sup>1)</sup> не може се узети олакшавна околност из §. 59. тач. 2.<sup>2)</sup> јер је законодавац то већ имао у виду, при одређивању казне.**

(Одлука опште седнице Касационог Суда).

Код ваљевског Првостепеног Суда оптужена је Д. што је своје ванбрачно мушко дете уморила и бацила у пећину „Звекару“, где је дете 18. Октобра 1894. нађено. Државни тужилац тражио је, да се казни по §. 164. тач. 2.<sup>3)</sup> крив. зак.

Пресудом од 10. Октобра 1895. Бр. 25.348. Првостепени Суд, по §. 164. тач. 2. крив. зак., осуди је на две године робије и да плати трошкове учињене.

<sup>1)</sup> §. 166. крив. зак.: „Мати, која своје ванбрачно дете тајно упропасти, или га дозволи упропастити тако, да се због тога не би могло дознати, да ли је дете живо или мртво рођено, или да се не зна, ни где се дете ни у ком стању находи, да се казни затвором до 2 године“.

<sup>2)</sup> §. 59. т. 2.: „Ако је кривац тешком невољом, или чим-наговором, или преваром, или заповешћу, или претњом на зло дело наведен“.

<sup>3)</sup> §. 164.: „Мати која своје дете од порођаја за 24 сата, или ако се докаже, да је мучно стање породице још непрестано трајало, и после 24 сата убије, да се казни:

- 1) ако је дете брачно, робијом до десет година;
- 2) ако је дете ванбрачно, робијом до шест година.

Од олакшавних околности Суд је узео да има само добро владање, §. 59. тач. 4. крив. зак.

Апелациони Суд нађе, да ова пресуда не одговара закону, јер није утврђено, да је нађено дете њено, нити је утврђено, да је она дете убила, те према томе, да овде стоји дело из §. 166. крив. зак., упропашћење ванбрачног детета.

Осим тога, кад је оптужена као неудата, ванбрачно дете упропастила, Апелациони Суд налази, да она има и олакшавну околност из §. 59. тач. 2. крив. зак., јер је осећајем стида била на то дело у неколико нагнана.

Са ових разлога, Апелациони Суд у II. одељењу 18. Новембра 1895. Бр. 3912. осуди Д. на тридесет дана затвора.

По жалби државног тужиоца, Касациони Суд примедбама свога I. одељења од 12. Августа 1897. Бр. 1744. 1896. год. поништио је ову пресуду налазећи, да је Апелациони Суд погрешно, што је узео оптуженој при одмеравању казне, олакшавну околност из тач. 2. §. 59. крив. зак. што је обузета стидом као неудата, своје ванбрачно дете упропастила, јер је §-ом 161. крив. зак., под који је подведена кривица, одређена казна за матере, које своје ванбрачно дете упропасте, дакле, законодавац је при одређивању казне, већ имао у виду положај мајке ванбрачног детета, те јој се то по други пут не може узимати као олакшица.

Апелациони Суд није усвојио ове примедбе, већ је 26. Августа 1897. Бр. 2491. дао противразлоге, да у квалификацију овога дела не улази олакшавна околност из тач. 2. §. 59. крив. зак. и да је казна, коју закон у §. 166. крив. закона прописује, за овако дело, релативно блага с тога, што се у таквом случају незна, да ли је дете било живо или мртво рођено, недонесено или иначе за живот неспособно.

Ну Касациони Суд у општој седници од 6. Септембра 1897. Бр. 5875. одржао је у сили и важности примедбе свога одељења, а одбацио противразлоге Апелационог Суда, те Д. буде осуђена на шест месеци затвора по §. 166. крив. зак.

Саопштио  
Д. Ђ. Бранковић  
судија.

## СТРАНО ПРАВОСУЂЕ.

### II.

Благдани православне цркве сматрају се (у Троједној Краљевини) као опште признати благодани.

Против меничног платежног налога од 10. Априла 1897. Бр. 1662. изданом од кр. судб. стола као трговачко-меничног Суда у Б. на тужбу жупанијске штедионице против С. П. и др. због 83 фор. са трошковица, поднели су С. П. и др. приговор.

Ове приговоре одбио је кр. судб. стол у Б. одлуком од 8. Маја 1897. Бр. 1989. као прекасно поднесене, јер је дотични платежни налог предат жалиоцима дана 23. Априла 1897. а приговори су поднесени тек 27. Априла 1897. (дакле по схваћању Суда за један дан касније).

Против те одлуке уложише жалиоци уток (жалбу), у којем тврде, да су приговори благовремено поднесени, јер су православни, а дан 26. Априла 1897. био је други дан Ускреса.

К. бански стол (Апелациони Суд) решењем од 16. Јуна 1897. Бр. 13899. видив, да жалиоци признају, да им је платежни налог предат 23. Априла 1897. а да су приговоре против истог поднели дана 27. Априла 1897. дакле четврти дан, с тога према §. 7. наредбе минист. правосуђа од 25. Јануара 1850. очито прекасно;

видив, да се рокови по §. 590. гр. пост. продужују до првог следећег радњег дана само онда, ако последњи дан рока пада на недељу или благодан;

видив, да се под општим благоданима у §§. 589. и 590. гр. пост. наведеним разумевају само благодани римокатоличке вере, означени у грегоријанском календару, а не и благодани других, макар и признатих вероисповести:

видив, да је по том календару био 26. Априла 1897. радњи дан; — нашао је, да се уток С. П. и др. као неоснован одбаци, а да се првостепена одлука потврди.

Кр. стол седморице (Касациони Суд) услед изванредног утока и ништавне жалбе С. П. и др. решењем од 19. Августа 1897. Бр. 3417.

видив, да је жалиоцима С. П. и др. платежни налог додуше још дана 23. Априла 1897. предат, а да су они своје приговоре поднели суду 27. Априла 1896., дакле четврди дан после предаје платежног налога; но да је у цркви православној, којој припадају жалиоци, дана 26. Априла 1897. био општи празник (други дан Ускреса), па да се доследно томе приговори жалиоца погледом на прописе §. 7. и 25. наредбе министра правосуђа од 25. Јануара 1850. о пост. у меничним стварима и у вези са §§. 99. 589. 500 и 591. гр. пост. имају сматрати као благовремено поднесени:

Нашао је обе одлуке нижих судова по §. 318. и 342. гр. пост. као по закону неосноване, за то их је поништио и првостепеном суду наложио, да наведене приговоре као благовремено поднесене прими и даље по закону поступи.

„Мјесечник.“

## ЧИТУЉ А\*)

**Сима Симић**, судија Касационог Суда умр'о је 18. пр. мес. у Бечу, куда је отишао ради лечења, а пренесен је овамо и сахрањен је 23. Октобра у Београду.

Покојни Сима рођен је у Београду 1844. После свршених философских и правних студија у тадашњем лицеју београдском, ступио је у државну службу, и то у судску струку 1863. у којој се одликовао својом вредношћом и знањем. Године 1871. постао је секретар Трговачког Суда, 1872. члан Окружног Суда, одакле је прешао у полицијску струку, те је 1875. постао члан управе града Београда, а 1879. начелник округа врањског. На скоро вратио се опет у судску струку као председник Крушевачког Суда, у коме је звању остао до 1889., кад је постао судија Апелационог, а 1894. судија Касационог Суда.

Био је одликован таковским орденом трећег степена.

У својој општем и стручном образовању користио се много руском литературом, путовао је у Русију и по многим другим земљама. „Добротом срца, бистрином ума, вредношћом и чврстим карактером својим привлачно је на се пажњу и симпатије друштва и околине, у којој је живео, образовао се и спремао се за свети позив судије. Ко год је из ближе познавао покојника, могао је у њему видети племениту душу са изразом најлепших особина и врлина, којима се одликује наше српско племе. Вазда пријемљив за упечатке који потичу из осећања дужности према фамилији и отаџбини, вазда одушевљен за правду, ред и законитост, а одлучан противник неправде, нереда и насиља, он је тражио себи заслуге и славе у савесном и неуморном вршењу дужности. А успех и остварење својих националних и политичких тежња тражио је и налазио са вршњацима свога доба у оном колу људи, који напредак, слободу и срећнију будућност народну замишљаху у слободоумном покрету новијега времена, којим се у нашој земљи обележила сталност Престола и државног реда са слободним установама изнутра и смелошћу националном политиком споља. Сувише скроман за прве улоге, сувише благ и правичан за страсне партиске борбе, у којима се кад што не мере морални и политички ударци, који се намењују противницима, но могу и на отаџбину пасти, наш непрежаљени покојник био је увек веран следбеник начела, која је за правац свога мишљења и живота изабрао и исповедао. Исто тако у свом службеном раду, раније у полицијској струци а доцније на судској и председничкој столици, па и као члан највишег суда у земљи био је одан поборник реда, правде и закона. И не гледајући на све могуће редовне и нередовне прилике,

којима се наше правосудство новијег времена кретало, покојни Сима остао је увек једнако веран и доследан својој савести и дужности. Таквим чиновницима земља се снажи и напредује, таквим судијама подиже се углед државни изнутра и споља, а сигурност и благостање њених грађана учвршћује се и расте“. — Тим лепим речима опростио се с њиме на погребу г. Д-р Стојан Вељковић председник нашег највишег суда у име своје и многобројних пријатеља покојникових.

Вечна му памет!

\* \* \*

**Стеван Ристић** адвокат у Срем. Карловцима, рођен 1818. умро је 21. Октобра о. г. у Карловцима. Учествовао је у јавним пословима, био је дуго година асистент народних фондова, док се према саборском устројству није образовао саборски одбор. Био је патрон Српске велике гимназије Карловачке и први градоначелник града Карловаца, кад се развојачила граница. Био је такође дуго година председник Карловачке црквене општине. Како у јавној служби тако и у својој стручној позиви, био је савесан и поштен раденик.

Бог да му душу прости!

## ВЕСНИК.

**Правнички одбор.** Указом Њ. В. Краља од 1. ов. мес. постављени су за чланове сталног правничког одбора: гг. Алекса С. Јовановић, Стеван Петковић и Петар Чоловић, судије Касационог Суда; Вучко Ђорђевић, правни референт министарства грађевина; Антоније Лазаревић, војно-судски потпуковник; Ђорђе Ј. Гинић, судија Апелационог Суда; Ђорђе Б. Несторовић и Васа М. Симић, судије првостепеног суда за варош Београд и Ђорђе С. Ђорђевић, адвокат.

\* \* \*

**Промене у судској струци.** Краљевским указима од 1. ов. и 31. пр. мес. постављени су:

За судију Касационог Суда:

Г. Милан Јоксић, судија Апелационог Суда.

За судију Апелационог Суда:

Г. Коста А. Радовановић, председник Првостепеног Суда у пенз. и правозаступник.

За председнике Првостепених Судова:

Г. Милановачког: Живко Д. Ђорђевић, председ. Првост. Суда у пенз. и правозаступник,

Крушевачког: Алекса Васиљевић, судија ваљевског Првост. Суда.

Пиротског: Сава Ј. Врачевић, председник смедеревског Првост. Суда,

Прокупачког: Настас Антонијевић, председ. шабачког Првост. Суда,

\*) У читуљи у броју 1. „Бранича“ стр. 11. у биографији Алексе Христодула изостаја је штампареком оманком година рођења 1867.

Смедеревског: Иван Ивковић, председ. прокупачког Првост. Суда,

Ђупријског: Лазар Јосимовић, судија јагодинског Првост. Суда,

Шабачког: Васа М. Симић, судија Суда вароши Београда.

За судије Првостепених Судова:

За Вар. Београд: Јездимир Л. Ђокић, секретар истог суда,

Беогр.-подунавског округа: Д-р. Коста Петковић, судија нишког суда,

Ваљевског: Милан Р. Поповић, судија београд. суда подун. округа,

Г. Милановачког: Милан Михајловић, секретар крагујев. суда,

Јагодинског: Михаило Тадић, секретар београд. суда подун. округа,

Крушевачког: Светолик Здравковић, судија пиротског суда,

Нишког: Димитрије Барбуловић, секретар истог суда,

Пиротског: Борисав Алексић, секретар алексиначког суда,

Пожаревачког: Михаило Поркић, секретар истог суда.

За секретаре Првостепених Судова:

Алексиначког: Милан Т. Николајевић, писар крагујевачког суда,

За Вар. Београд: Д-р. Чедомир М. Лазаревић, секретар шабачког суда (са унапређ.),

Беогр.-подунавског округа: Д-р. Драгољуб Џевић, секретар тргов. суда (са унапређ.)

Београдско-трговачког: Чедомиљ Ј. Андоновић, писар истог суда,

Јагодинског: Живан Михајловић, писар ист. суда,

Крагујевачког: Милорад Д. Ђорђевић, секретар неготин. суда,

Неготинског: Драгомир Јовановић, секретар јагодинског суда,

Нишког: Лазар Урошевић, писар истог суда,

Пожаревачког: Чедомиљ Ж. Ивановић, писар суда Вар. Београда,

Ужичког: Младен Трајановић, писар смедеревског суда,

Шабачког: Чедомир А. Костић, писар суда Вар. Београда.

За рачуновођу Првостепеног Суда:

Ђупријског: Милош Ђорђевић, рачуновођа истог суда (са унапређ.).

За писаре Првостепених Судова:

За Варош Београд: Миљивој Јоцић, писар алексиначког суда,

Београдско-трговачког: Милан Струнцић, свршени правник,

Крагујевачког: Север Милутиновић, свр. правник.

Стављени су у стање покоја:

Г. Гргур Станаревић, председник првост. ђупријског суда,

Г. Михаило Л. Стојадиновић, председник првост. крушевачког суда,

Г. Павле Поповић, судија првостепеног пожаревачког суда.

Уважена оставка на државну службу:

Г. Стевану Грубићу, секретару ужичког првостепеног суда.

Отпуштени су из државне службе:

Г. Милутин Марковић, судија Касационог Суда,

Г. Велимир Милојковић, председник првост. пиротског суда (са издрж. 30% год.),

Г. Урош Ломовић, судија горњо-милановачког првост. суда,

Г. Глигорије Регнеровић, судија чачанског првостепеног суда.

## Б Е Л Е Ш К Е

**Споредно занимање адвокатских кандидата.** Павле Б., професор на трговачкој школи у Шопроњу, свршио је законом одређено правничко вежбање, те је по успешно положеним испитима тражио, да буде уведен у списак адвокатских кандидата. Но адвокатска комора у Шопроњу одби га од тражења са разлога, што је Б. професор тргов. школе и да као такав мора један део свога времена посветити школи, па неће бити у стању, да се ода искључно правничкој пракси. Као што мађар. „Правозаступн. лист“ јавља, Апелациони Суд одобрио је увођење Б-ово у списак адвокатских кандидата, пошто је доказано, да има све услове који се законом за то траже.

\* \* \*

**Лекарска одговорност.** У Верштату, код Мајнца, лечио је лекар неког човека, који је руку сломио. Пошто му рука остаде укочена, то је тужио лекара. Суд, уверивши се средством вештака, да је рука остала укочена кривицом лекаревом, осуди га на накнаду 2500 динара. Лекар изјави незадовољство Апелациономе Суду у Дармштату, али пре него што је дошла ствар до суђења, одустаде од апелате и даде тужиоцу досуђену накнаду.

\* \* \*

**Прва женскиња доктор права у Француској,** госпођица М. Шовен, представила је са својом докторском дипломом суду и тражила је, да положи адвокатску заклетву и да буде уписана у списак браниоца, те да би могла пледирати. Као што се чује, суд је неће тражење одобрити и тако ће француски највиши суд имати да реши, да ли женскиње, и ако је доктор права, може вршити и адвокатуру.

\* \* \*

**Писмо није доказ.** У брачној парници, коју је један виши чиновник повео против своје жене код будимпештанског суда, пресуди се по тражењу тужитељевом, јер је суд нашао, да је жена крива. За доказ кривице служило је писмо женино, које је било приложено актима, а истинитост чију тужена није порицала. Но ту пресуду поништи другостепени суд, са разлога, да се за кривицу женину морају наћи други докази или се мора донети друга пресуда, јер писмо, само по себи, само је доказ, да је писано, али не и зато, да је његова садржина истинита.

\* \* \*

**Адвокатска досетка.** Неки будимпештански адвокат већ дуже времена је измишљао све могуће покушаје, да што дуже продужи извршење, које је претило његовом клијенту. Напоследку кад већ није знао никакво друго средство, он напише у име адвоката тужилачке стране брзојав, којим извршиоца извештава, да извршење не треба предузимати. Услед тога извршилац заоста и не изврши попис, а последица тога беше, да је против адвоката тужене стране подигнута тужба због преваре. Будимпештански краљ. кривични судбени сто није нашао у овом поступку никакве преваре и прекиде ислеђене, и ако се показало, да је брзојав лажан, али да странка, која је на

извршење чекала, није тиме претрпела никакве штете материјалне. Апелациони Суд пак — као што јавља мађарски „Правозаступнички лист“ — преиначио је првостепену одлуку и ставио опт. адвоката под оптужбу због преваре. Апелаци. Суд у својим побудама налази: да је првостеп. суд само дело исправно оценио, али да је непредузимање пописа проузроковало тужиоцу трошкове од 26 фор., и пошто закон, за постојање преваре не тражи да је оштећени сам обманут, него је довољно, ако се обманом ма и треће какво лице фактички оштети, то је морало следовати решење, по коме се дотични адвокат ставља под суд за превару.

### ОДГОВОРИ АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Од г.г. поверезика из Алексинца, Књажевца, Лесковца, Пирота и Чачка још нисмо добили спискове чланова и претплатника, зато их молимо, да нам их што пре пошаљу.

Господи повереницима, који су тражили накнадно неке бројеве, јављамо, да смо свима послали по други пут све означене бројеве, а нарочито за Врању, Гор. Милановац и Ужице, у која су места сви рекламисани бројеви одмах у почетку још исправно послати.

## Г. Г. ПРАВОЗАСТУПНИЦИМА У УНУТРАШЊОСТИ.

По вестима од наших г.г. повереника, јављају се у многим местима г.г. правозаступници само као претплатници на „Бранич“, а не као чланови нашег удружења.

Орган друштвени само је један огранак радње удружења, којим оно тежи да оствари задаћу своју. Претплатник може бити сваки, ко се њиме, као научним листом, користити жели или се за њ интересује. Но правозаступници су позвани, да потпомажу све гране друштвеног рада и све тежње, које су задаћа нашег удружења, а то се може постићи само тако ако сви правозаступници буду редовни чланови удружења. То се замишљало при оснивању удружења, тако је и збор схватио дужност свакога адвоката према удружењу. А само као редовни чланови имаће правозаступници од удружења оне моралне заштите и материјалне користи које ће се без сумње постићи, ако се својски и удруженом снагом буде радило на остварењу друштвених смерова.

Управни Одбор умољава с тога сву г.г. колеге из унутрашњости, да похитају са пријавом за редовне чланове удружења и да сваки свој улог још за ову 1897. годину (члан 21. правила) положи што пре код г.г. повереника друштвеног у свом месту, јер, према одлуци одборској, само ће они адвокати моћи бити чланови пензионог фонда, који основни улог од 24 динара положи и за ову годину, што ће се и при накнадном упису безусловно тражити.

Београд 20. Октобра 1897.

СЕКРЕТАР ОДБОРА

**Д. Алкалај.**



ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА  
УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА

**Милан Ст. Марковић.**

ВЛАСНИК

Удружење јавних правозаступника  
у Србији

УРЕДНИК

Милан Ст. Марковић  
ПРАВОЗАСТУПНИК.

## УРЕДНИШТВО „БРАНИЧА“

прима за сада у замену ове листове и часописе, чија су се уредништва одазвала његовом позиву :

1. Београдске новине
2. Бранково коло (Карловци)
3. Дело
4. Дневни лист
5. Либерал (Шабац)
6. Маћедонија
7. Мали Журнал
8. Мјесећник (Загреб)
9. Одјек
10. Поглед
11. Полицијски гласник
12. Потпора (Крагујевац)
13. Ратник
14. Службени војни лист
15. Српска застава
16. Српске новине
17. Српски Глас (Задар)
18. Трговински гласник
19. Тежак
20. Ускок
21. Учитељ.

## ПОВЕРЕНИЦИ

# Удружења јавних правозаступника

## У СРБИЈИ

Алексинач :	Јован Несторовић
Ваљево :	Марко Ђуричић
Враћа :	Драгом. Савић
Г. Милановац :	Коста Борисављевић
Зајечар :	Лазар Ивковић
Јагодина :	Драгутин Пећић
Књажевац :	Сима Јулапаровић
Крагујевац :	Рака Филиповић
Крушевац :	Богдан Златић
Лесковац :	Коста Протић
Лозница :	Влад. Илић
Неготин :	Илија Мојеиловић
Ниш :	Ђорђе Живковић
Пирот :	Живан Ивковић
Пожаревац :	Стева Максимовић
Прокупље :	Ивко Ивковић
Смедерево :	Марко Лазић
Ужице :	Страхиња Поповић
Шабац :	Драг. Петровић
Чачак :	Алекса Радуловић
Туприја :	Жив Пандуровић

